

Om slakt af husdjur.

Ströskrift

1902

utgifven af

CONSTANCE ULLNER och V. LINDMAN.

Hans Kejserliga Majestäts nådiga förordning, gifven den 14 aug. 1902, angående hvad vid slakt af husdjur iakttagas bör, är af följande lydelse:

§ 1. Slakt af husdjur, med undantag af fjäderfä, må icke äga rum annorlunda än efter djurets bedöfvande antingen genom slag mot djurets pannben, eller genom användande af slakt- eller skjutmask, eller ock genom skott ur skjutvapen mot djurets pannben eller undre sidan af örats bas; skolande djurets ögon därvid hållas väl förbundna.

Vid plötsligt insjuknande af husdjur eller annat olycksfall må dock, ifall omständigheterna sådant fordra, slakt annorlunda värkställas, likväl med iakttagande däraf, att den utväg användes, som för djuret medför minsta lidande.

Slakt får icke värkställas af annan än fullvuxen person.

§ 2. Att plocka fjäderfä samt flå eller upphänga annat husdjur, innan döden inträdt, vare förbjudet.

§ 3. Slakt af husdjur skall värkställas inom slutna lokal. Saknas vid icke yrkesmässig slakt sådan lokal, må annat ställe, som icke är från gata eller allmän väg synligt, för slakten användas.

Vid slakt få ej andra personer vara tillstädes än de, som för förrättningen erfordras, ej håller må slakt äga rum i närvaro af eller omedelbar närhet till annat husdjur.

§ 4. Öfverträdelse af denna förordning straffas med böter högst etthundra femtio mark.

Denna förordning har — och det med rätta — hälsats med glädje ej ensamt af djurvänner, d. v. s. personer, hvilka genom att bilda sammanslutningar söka värka för lindrandet af djurens tunga lott och för aflägsnandet af de orättvisor, som tillfogas dem, utan jämväl af enhvar annan rättänkande medborgare. Visserligen är det sorgligt att nödgas tillgripa lagbud för att skaffa hälgd åt en så klar och enkel sak som den, att människans herravälde öfver djurvärlden ej innebär att hon godtyckligt får behandla representanterna för densamma, får plåga och misshandla dem ända in i dödsögonblicket; men med kändedom om huru svårt det är att utrota sekelgamla ovanor, i hvilka man ej längre vill spåra något ondt, skall det framstå i öppen dag att det onda ej med råd och goda ord skall kunna aflägsnas, utan att härtill tarivas bistånd af lagens starka hand.

Om vi i detta sammanhang kasta en blick på förhållandet mellan oss och djurvärlden i allmänhet skola de mörka sidorna härvidlag träda fram i öppen dag.

Instängda i oftast trånga, med luft och ljus altför sparsamt försedda ladugårdar födas och dö snart sagdt oräkneliga kreatur. För litet sörjes vanligen redan under djurens lif för deras hälsa och trefnad. Människan låter nämligen ofta leda sig uteslutande af egennyttn, och den för henne ické sällan in på afvägar. Sålunda tror hon sig t. ex. tillgodose sin fördel genom att svältföda korna under den tid de stå i sin och ej dagligen öka hennens inkomster med så och så många liter mjölk. Å andra sidan utfodras kreaturen stundom alldeles för starkt för att tvingas att mjölka öfver förmåga. Hvarterda detta tillvägagångssätt drifvet till sin spets blir ej i längden annat än skadligt såväl för djuren själfva som för djurägaren.

Men det är ej ensamt korna, hvilka få röna följderna af mänsklig kortsynthet och likgiltighet för rättvisans bud. Af

ven de öfriga husdjuren få bära samma tunga lott. Och dock veta vi ju, att de alla gifvits till vår nytta och till vår näring. Hvilket är sedan deras slutmål? Slaktbänken. Och huru gestalta sig i allmänhet våra husdjurs sista stunder? I de flesta fall, såsom vi redan tidigare antydtt, dystra och plågsamma; ty då vi ej längre hafva så stor inkomst af djuren som förr, glömma vi den stora tacksamhetsskuld, hvori vi stå till dem, och låta egennyttans röst högljuddt ljuda.

Hvad t. ex. slaktdjurens transport från ort till annan beträffar, utsätts dessa vanligen härunder för svåra lidanden. Svårast torde dessa dock gestalta sig vid djurens transport längs landsväg. Därvid tvingas dessa att gå för långa sträckor och drifvas ofta fram med hugg och slag af hjärtlösa drivvare. Och dock borde under sådana förhållanden ihågkommas, att djuren böra hafva tillräckligt utrymme samt tillgång på luft, ljus, föda, vatten, strö äfvensom att de ej utsätts för öfveranstängning och människans barbari. Det är också ett känt faktum att illa transporterade djurs kött i hög grad försämrats, liksom bevisadt är, att djur under dåliga transportförhållanden förlorat ända till 20 procent af sin vikt. Köttet af dylika utpinade kreatur är också föga hälsosamt som människoföda.

Gå vi nu att närmare skärskåda förordningens bestämmelser finna vi i dess första paragraf föreskrifvet, att djuret före slakten måste *bedöfvas*.

Förordningen lämnar härvidlag den slaktande att välja mellan följande alternativ:

*slag mot djurets pannben;
användande af slakt- eller skjutmask;
skott ur skjutvapen mot djurets pannben eller undre sidan af örats bas.*

Hvad det första alternativet vidkommer, så har detsamma äfven hittills, då slakten värkstälts på ett i någon mån humant sätt, praktiserats och jämväl *delvis* visat sig uppfylla sitt ändamål, vi säga delvis, ty för att metoden skall hafva åsyftad värkan måste förrättaren af slakten icke blott besitta nödig styrka, utan jämväl vana att träffa den rätta punkten, något, som blott

ytterst sällan visat sig vara fallet och det ännu mindre, då ju slakten såsom känt hos oss hittills bedrifvits och väl ännu länge nog kommer att bedrifvas af fullkomligt ovana slaktare — ja t. o. m. af kvinnor. Det har därför ej så sällan inträffat att djuret — åtminstone större sådana — under bloduttömningen vaknat från en på detta sätt åstadkommen bedöfning och sålunda fullt medvetet fått utstå alla de kval, hvilka åtfölja aflifvandet. Metoden bör därför blott i yttersta nödfall tillgripas.

Att medels skott ur skjutvapen afdagataga kreatur har jämväl praktiserats, särskildt hvad vidkommer hästar, och har äfven i någon mån visat sig tjänligt. Men märk! också här fordras stor vana för att ej ett upprörande djurplågeri skall blifva följden, hvarför detta sätt för aflifvande först i andra hand bör anlitas.

Det alternativ i förordningen däremot, som förordar användandet af slakt- (skall väl vara *slag*-) eller skjutmask, förtjänar i allo uppmärksammas.

Sedan tanken att införa ett humant slaktsätt vaknat till lif, har man jämväl sökt åstadkomma apparater, genom hvilka man på ett fullt tillfredsställande sätt kunde värkställa förrättningen, d. v. s. framkalla en bedöfning, ur hvilken djuret under förrättningen ej uppvaknade. Och en sådan har man, såsom ådagalagdt blifvit, kunnat åstadkomma blott genom en främmande kropps indrifvande i hjärnan.

De här afsedda apparaterna äro af tvänne slag: *slagmasker* (slagapparater) och *skjutmasker* (skjutapparater). Af båda slagen finnas sådana afsedda både för större och mindre djur. Vid slagmetoden drifves en järnsprint med ett kraftigt slag in i slaktdjurets hjärna, vid skjutmetoden åter åstadkommes bedöfningen genom kula.

Af dessa metoder ville vi dock främst förorda den senare, d. v. s. *skjutmetoden*, såsom efter värkställda talrika försök visande sig snabbast leda till målet och dymedels åsamkande slaktdjuret de minsta lidanden. Sedan djuret blifvit bedöfvadt, stickes detsamma på vanligt sätt. Under det blodet afriinner bör djurets hufvud något upplyftas, emedan blodet då ej så lätt rinner till hjärnan. (Vi påpeka i detta sammanhang att

man vid afskjutandet så vidt möjligt bör använda en järnhammare för att värkan må blifva fullt effektiv och olycksfall undvikas.)

Tillika ville vi rekommendera till användning de skjutapparater, hvilka tillsaluhållas i Helsingfors af *Husqvarna Generaldepot*. Dessa apparater äro städse afstämlade med nämnda firmas namn och tack vare sitt goda material och sin dugliga konstruktion hafva de erhållit Helsingfors djurskyddsförenings rekommendation.

En skjutapparat tillsaluhålles af firman för Fmk. 12, en slagmask betingar sig samma pris; slagapparat för mindre djur kostar 8 mk. Patronhylsor för skjutmasken kosta 16 mk. för 100 st., knallhattar för dito 60 p. för 100 st., blykulor för dito 3 mk. per 100 st. Kulform fås för 5 mk. st.

Förordningen säger vidare, att *djurets ögon skola hållas väl förbundna*. Detta nås ex. genom användande af skjutapparat försedd med en lädermask, som medels remmar lätt kan fast-

göras på djuret, under det man själf måste hålla i apparaten vid skottets aflossande. Vill man ej lägga sig till en sådan kan man på annat sätt lätt uppfylla förordningens bud i detta afseende. (Vi bifoga ofvan afbildningar, utvisande det ställe å djurets panna där apparaten skall anbringas samt huru den anpassas. Den plats, där kulan eller sprinten bör tränga

in i hjärnan för att förorsaka bedöfning, finnes, om man tänker sig två linjer korsa hvarandra, hvilka äro dragna från inre ögonvinklarna till motsatta hornroten. Saknar slaktdjuret horn, får man tänka sig linjerna dragna från inre ögonvinklarna till nedre kanten af motsatta öronöppningen. I dessa linjers skärningspunkt är rätta stället, där kulan eller sprinten bör tränga in.)

Vid *plötsligt insjuknande af husdjur eller annat olycksfall* medgifver förordningen rätt att använda annat ofvan ej antydt *slaktsätt*, likväl med iakttagande däraf att den utväg användes, som för djuret medför minsta lidande.

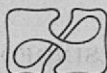
Det är att hoppas, att lagens härvidlag tydliga bud jämväl i allo uppfyllas och sålunda medkänslan för andras lidanden kommer till sin fulla rätt.

Att *slakt ej får värkställas af annan än fullvuxen person* är själfklart likasom det faller af sig själf att man bör undvika att andra än de, hvilka för förrättningen oundgängligen erfordras, öfvervara densamma. *Allra minst böra barn få åse förrättningen.* Godt vore om man jämväl komme till insikt om behovet af fullt dugliga slaktare och för att nå målet sände personer till de städer, där fullt ordnade slakthus finnas, för att där inhämta undervisning härutinnan. En fullt kompetent slaktare bör inom sin kommun erhålla arbete nog, som föder sin man. — Vid slakt af storboskap böra helst två starka, vana karlar vara behjälpliga. -- *Kvinnor böra aldrig få värkställa slakt*, ty det har ådagalagts, att råhet och kärlekslöshet genom att kvinnan deltagit i denna blodiga förrättning vunnit insteg hos den afkomma, hon bragt till världen.

Förordningen påbjudar vidare att *slakt ej må äga rum i närvaro af eller omedelbar närhet till annat husdjur*. Ett välbetänkt stadgande, då man ju måste besinna hvilka fasor en lefvande varelse måste erfara vid anblicken af sina kamraters afdagatagande.

Lika välbetänkt är påbudet att *förrättningen skall försiggå inom slutet lokal* eller å ställe, som icke är från gata eller allmän väg synligt. Härigenom förhindras tillströmning af obehöriga och förrättningen kan sålunda försiggå lugnt och ej, såsom ofta hittills varit fallet, i alt sitt naturnödvändiga vemod blifva en tummelplats för rätt skämt, känslolöshet m. m. dylikt.

Vi vilja till sist ännu bifoga en önskan att enhvar i kraft af sitt människovärde och med rättvisans bud som orubblig norm må söka bidraga till att de grymheter, hvilka redan alt för länge fått åtfölja nedslaktningen af våra husdjur, så snart som möjligt måtte aflägsnas och sålunda ett stort och vackert steg tagas mot humanitet och förädling. Och vi vilja äfven framhålla den ekonomiska nyttan af ett sådant steg. Ty det är bevisadt att hos djur, som vid nedslaktningen dö under häftiga och våldsamma muskelryckningar, utvecklas mjölksyra i stor mängd, hvilket har till följd, att köttet mycket snart öfvergår till förskämning. Ju smärtlöfriere och hastigare döden inträder, ju hållbarare, vackrare och hälsosammare blir köttet.

Att slakt ej får verkställas af någon än fullvärdig person är självklart likasom det faller af sig själf att man bör undvika att ändra än de förordningarna oöfvergängliga erfordras. Öfvervar

HELSINGFORS,

AKTIEBOLAGET LILIUS & HERTZBERG

HELSINGFORS.

AKTIEBOLAGET LJLIUS & HERTZBERG